

ENTORN D'UNES EINES

Maria-Teresa i Jaume Balaguer i Rimbau

Salvador Gatell i Gavalrà, fou durant molts anys l'encarregat del cementiri altafullenc.

Amb l'esperit de conservació que el caracteritza i veient com era de curiosa, antiga i en el bon estat de conservació en que es trobava la làpida que reproduïm, va optar per penjar-la on es troba actualment: la paret de la banda de Sant Antoni, al costat de la font de l'entrada. Gràcies a ell, avui podem gaudir de l'estudi d'aquesta peculiar, senzilla i curiosa peça de l'art funerari del segle XIX.

Destaca la representació de les eines de fuster: una garlopa, unes tenalles, una serra i un martell. Sembla ser que entre els segles XIII i XIX fou costum identificar les tombes amb les eines pròpies de l'ofici del difunt. Així les reconeixien els que no sabien llegir que, gairebé, era quasi tothom.

A més de les eines hi ha la inscripció DOM. que pot ser l'abreviatura de la frase llatina *Deo Optimo Maximo*, una de les antigues denominacions del déu romà Júpiter: "El més gran, el més bo", o segons d'altres la de *Deus Omnipotens Mortuus*: «Mort pel Déu Omnipotent». En tot cas, les sigles DOM són un equivalent de les més habituals RIP. En aquesta pedra hi són gravades ambdues: DOM abans de l'epitafi i RIP després.

Lluny de les referències familiars de costum, hi ha un epitafi on s'expressa també l'ofici de fuster i lloa les virtuts del difunt en un català escrit d'aquells temps encara prenortiu: "Los restos descansan aquí de Don Baltasar Rimbau y Camps que als cinquanta cinc anys, en Altafulla morí. Virtuós, aten, sens descuit, caritatiu i bon fusté, fins al vint i vuit del derré de mil vuit cents sixanta vuit."

De moment, no s'ha trobat cap descendent seu. La qüestió és com era la vida a l'Altafulla del segle XIX: els mariners, els viatges a les Amèriques, els menestrals, concretament com van viure aquesta nissaga de mariners, pescadors i finalment fusters.

Hem arribat a la conclusió que Baltasar Rimbau Camps segurament no va viatjar mai a Amèrica (es va casar amb una noia de Rocafort de Queralt, Marianna Miró Gomà) i que podria estar emparentat amb l'ermità Baltasar Rabassa.

Al llibre *La gent de mar d'Altafulla. Segle XVIII*, de Salvador-J. Rovira, consta que Baltasar Rabassa va tenir una filla que es deia Càndia, casada amb el mariner Francesc Baradat.

Baltasar Baradat Rabassa, vivia al carrer de Baix a Altafulla. Testà el 12 d'agost de 1766¹. Com era costum, quan va morir, la seva vídua va fer inventari dels béns. L'inventari ens permet saber que posseïa una casa al carrer de baix, quatre peces de terra que en total aplegaven tretze jornals, dues botigues a la platja en les que havia una barcada de sardinals, una barca de pescar palangre i un barquet de navegar².

Es va casar amb Teresa Foguet Soler cap a l'any 1731. De Baltasar i Teresa s'han trobat a l'arxiu parroquial el naixement de vuit fills: Andreu, Baltasar, Anton, Francesc, Joan, Josep, Teresa i Maria Baradat i Foguet. Aquesta darrera es va casar amb Joan Camps i Fondo i tingueren una filla, Margarida, que es va maridar amb Pau Rimbau. D'aquesta manera s'unien famílies de fusters, existents ja a la segona meitat

¹ AHAT. Man. Notarial 4404. f 149v.

² Rovira i Gómez, S.-J.: *La gent del mar d'Altafulla. Segle XVIII*. Altafulla: Centre d'Estudis d'Altafulla, 1993. AHT. Man. Not. 4.404, f. 169v)

del segle XVIII. Foren els pares de Baltasar Rimbau Camps («el virtuós, caritatiu, atén i bon fusté»), d'Antònia (avantpassada d'un dels sacerdots màrtirs beatificats al 2014 a Tàrragona), Joan, Jaume, Margarida i Pau.

D'aquests fills, dos van demanar permís per anar a treballar a les Amèriques. El procediment, iniciat el juny de 1819, resol conjuntament les peticions presentades per Baltasar Camps Rimbau (oncle de Baltasar Rimbau Camps), Joan Rimbau Camps (germà de Baltasar) i Josep Torres Jiménez (nascut a Tamarit)³. Un altre germà, Pau Rimbau Camps⁴, el 6 d'agost de 1828 també li és acceptada la petició d'anar a Amèrica, tal com consta en l'article «Americans Altafullencs»⁵.

En aquests casos foren els oncles qui reclamaven l'ajuda del familiar per treballar en el seu negoci: Joan Rimbau i Josep Camps. A més d'ajudar-los, també per "*instruir-se en el comercio*". Els negocis eren a Santiago de Cuba.

L'altre germà, Jaume Rimbau Camps, es quedà a Altafulla també fent de fuster com el seu germà Baltasar. Aquest Jaume, es casà dues vegades, primer amb Maria Magrinyà, el 1827, i després amb Josepa Dalmau. La descendència amb aquesta última continuà treballant la fusta fins el darrer terç del segle XX.

³ Arxiu General d'Índies. Ultramar, 337, n 66 .

⁴ Arxiu General d'Índies. Ultramar, 349, n 106.

⁵ Rovira i Gómez, Salovador-J.: «Americans altafullencs», *Estudis Altafullencs*, 35 (), p. 97 a 106.